

116-002

บทบาทของที่ปรึกษาชาวต่างประเทศในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

พ.ศ. 2411 - พ.ศ. 2453

ศูนย์วิทยทรัพยากร

วิทยานิพนธ์นี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

แผนกวิชาภูมิศาสตร์-ประวัติศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2513

008418

11548175X

THE ROLE OF FOREIGN ADVISERS DURING THE REIGN OF RAMA V
FROM 1868-1910

Miss Chompunut Nakiraks

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts
Department of Geography and History

Graduate School
Chulalongkorn University

1970

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ออนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

11 ลม ๒๖:๓๖

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์ ประธานกรรมการ

..... กรรมการ

..... กรรมการ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๒๒ อาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัย ๒๑ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. แดมสุช นุ่มนนท์

หัวข้อวิทยานิพนธ์ : บทบาทของที่ปรึกษาชาวต่างประเทศในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พ.ศ. 2411 - พ.ศ. 2453

ชื่อ : นางสาวชมพูนุท นาศิริรักษ์

แผนกวิชา : ภูมิศาสตร์-ประวัติศาสตร์

ปีการศึกษา : 2513

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีจุดมุ่งหมายจะศึกษาถึงบทบาทการดำเนินงานของชาวต่างประเทศที่เข้ามารับราชการในตำแหน่งที่ปรึกษาของไทย ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ว่ามีอิทธิพลต่อวงการบริหารของรัฐบาลไทย และมีส่วนช่วยในการปรับปรุงประเทศมากน้อยเพียงใด โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่ปรึกษาราชการทั่วไป 3 ท่าน คือ เจ้าพระยาอภัยราชา (นายโรดิง ยัคมินส์) นายเอควาร์ด สโตรเบล และพระยาถัดยามไมตรี (นายเจนส์ เวสเตนการ์ด) ซึ่งมีบทบาทสำคัญทางการเมืองและการต่างประเทศ ควรค่าแก่การศึกษาวิจัยผลงานอย่างยิ่ง

การเสนองานวิจัยแบ่งออกเป็น 7 บท คือบทนำกล่าวถึงความเป็นมาของปัญหาวัตถุประสงค์และขอบเขตของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัยและผลจากการค้นคว้านี้ บทที่สองกล่าวถึงสาเหตุที่ไทยจำเป็นต้องจ้างที่ปรึกษาชาวต่างประเทศ บทที่สามเกี่ยวกับเรื่องของที่ปรึกษาราชการทั่วไป ความสำคัญของตำแหน่งนี้ การว่าจ้าง รายละเอียดต่าง ๆ ขณะปฏิบัติงานอยู่ในไทย การขุมเลิกตำแหน่งนี้ ความเห็นของรัฐบาลไทยที่มีต่อที่ปรึกษานั้น ๆ รวมทั้งประวัติการทำงานโดยสังเขปของที่ปรึกษาราชการคนสำคัญอื่น ๆ อีกบางนาย 3 บทต่อไปเป็นการเสนอผลงานจากหลักฐานที่ปรากฏของที่ปรึกษาราชการทั่วไปทั้ง 3 คน โดยแสดงถึงแนววิธีในการดำเนินงาน และอิทธิพลของที่ปรึกษาแต่ละคน ในตอนท้าย เป็นบทสรุปผลของการวิจัย ว่าได้ทำให้เข้าใจบทบาทและอิทธิพลของชาวต่างประเทศในวงการรัฐบาลไทย.

THESIS TITLE : The Role of Foreign Advisers during the Reign of
Rama V from 1868-1910.

NAME : Miss Chompunut Nakiraks

DEPARTMENT : Geography-History

ACADEMIC YEAR : 1970

ABSTRACT

The purpose of this thesis is to study the administrative role of the foreigners who served as advisers in the Thai Civil Service during the reign of King Chulalongkorn, to evaluate the influence that they played upon the Thai bureaucracy and to analyse the role shared towards the progress of Thailand. Of all these, the role of the three general advisers namely: Chao Phraya Abhai Raja (M. Rolin Jacquemyns), Mr. Edward Strobel and Phraya Kalayanamaitri (Mr. Jens Westengard) is worth analyzing.

This research work consists of 7 chapters. The first is the introduction covering the general problems, the purpose, scope method of analysis and the benefit of studying. The second explains the reasons that necessitate Thailand to employ the foreign advisers. The third gives the general background of the three general advisers; the importance of the position, the employment contract, the abolition of the title and the attitude of Thai Government towards these advisers. The other three chapters explain the detailed information of the work, the role and the influence of the advisers individually. The last chapter is the conclusion which evaluates the role of the foreign advisers over the Thai Government.

คำขอบคุณ

ผู้เขียนขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. แกรมสุข นุ่มนนท์ อาจารย์ที่ปรึกษาผู้ควบคุมงานวิจัยฉบับนี้ ซึ่งได้กรุณาให้คำแนะนำอันทรงคุณค่า นอกจากนี้ยังได้เอื้อเฟื้อเอกสารต่างประเทศฉบับที่ได้อ่านได้จากกระทรวงการต่างประเทศและกระทรวงอาณานิคมของอังกฤษ และตรวจตราด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างมาก จนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จเป็นรูปเล่มขึ้นมา

อนึ่ง ขอขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ รong ศยามานนท์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พิณศรี กุก ดร. เตช บุนนาค และคุณขจร สุขพานิช ซึ่งได้กรุณาให้คำแนะนำในการค้นคว้าเอกสารบางประการด้วย

นอกจากนี้ ผู้เขียนขอขอบคุณหัวหน้ากองจดหมายเหตุแห่งชาติ กรมศิลปากร และหัวหน้ากองบรรณสาร กระทรวงการต่างประเทศ ตลอดจนเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องของทั้งสองแห่ง ที่ได้กรุณาให้ความสะดวกและช่วยเหลือในการค้นคว้าเอกสาร ณ สถานที่ดังกล่าวไว้ ณ ที่นี้.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
คำขอบคุณ	ฉ
บทที่	
1. บทนำ	1
2. เหตุผลของรัฐบาลไทยในการจ้างที่ปรึกษาราชการ	4
3. ที่ปรึกษาราชการชาวต่างประเทศ	15
4. บทบาทของเจ้าพระยาอภัยราชา	58
5. บทบาทของสโตร์ เบด	102
6. บทบาทของพระยาภิรมย์ภักดี	138
7. บทสรุป	161
บรรณานุกรม	170
ภาคผนวก	181
ประวัติการศึกษา	189
